

NARATIVNI IZVEŠTAJ

Subjekat: Narativni Izveštaj

Projekat: Konsultacija sa studentima o REKOM

Izvršitelj : INTEGRA

1. Mesto održavanja konsultacija

Konsultacija organizovana od strane INTEGRA sa studentima Filozofskog Fakulteta – Odsek Političkih nauka i Odsek Sociologije, i studentima Pravnog Fakulteta, je održana 15 Aprila 2009, u Hotelu Prishtina, u Prištini.

2. Broj i status učesnika

Na konsultaciji, organizovane sa strane INTEGRE, svi učesnici su bili studenti Filozofskog Fakulteta– Odsek Političkih nauka i Odsek Sociologije, i studenti, ne ubrajajući predstavnike INTEGRE, HLC, Panelisti i Posmatrači.

U konsultacije su učestvovali trideset i osam (38) studenata i 12 drugih predstavnika (INTEGRA, HLC, Panelisti i Posmatrači).

3. Broj i organizacija iz koji su bili Posmatrači

U konsultacije su prisustvovali pet (5) posmatrača iz četiri (4) organizacija: Forum ZFD (dva posmatrača), Syri i Vizionit/ Oko vizije (jedan posmatrač), Youth Step (jedan posmatrač) i Društvo porodica nestalih osoba (jedan posmatrač).

4. Material koji je podeljen učesnicima konsultacije

Svim učesnicima konsultacije, organizator je podelio potreban material, koji je bio unapred određen za tu svrhu. Podeljeni material učesnicima je sadržio:

- * Zašto REKOM?
- * Historiat Inicijative za osnivanje REKOM'a
- * “Zašto Komisija o Istini” – Deo iz knjige “Neizrečene istine” od Pricille B. Hayner
- * “Pomirenje nakon žestokog sukoba” –Deo iz knjige Marka Freemana dhe Pricilla B. Hayner
- * Komisije za utvrđivanje i kazivanje istine: Iskustvo drugih – od Mariana Toma

- * Trening o mehanizmima za utvrđivanje i kazivanje istine o prošlosti–predavanje Marka Freemana
- * Tranzicionalna pravda i uloga medija na Ballkanu
- * Dnevni red

Sav material je pripremljen i štampan u posebnim dosijeima. Osim štampanog materijala učesnici su snabdevani i sveskama i olovkama.

5. Prisutnost medija

Da bi se konsultacija pratila, unapred su pozvane preko elektronske pošte, 13 i 14 Aprila, svi važniji mediji na Kosovu. Osim glavne pozivnice u e-mailu je dostavljeni niz informativnih dokumenata u vezi organizovanja i inicijative REKOM-a. Po listi za medije, konsultaciji su prisustvovali: Televizivja Top Channel (Top Media) i novine “Kosova Sot” i “Kosova Press”.

6. Opis toka konsultacija: panelisti, učesnici koji su bili aktivni tokom diskusija, dinamičnost diskusija.

Konsultacija sa studentima, organizovana od INTEGRÉ, datuma 15 Aprila 2009 održana u Hotelu Prishtina, u Prištini je imala jednog (1) moderatora, tri (3) panelista, tri (3) organizatora, (pet) 5 posmatrača i trideset i osam (38) studenata (ne ubrajajući prevodioce, kamermane za video snimanje i tonske snimatelje). Konsultacija je bila moderovana vođena od strane gđina. Kushtrim Koliqi (Direktor – INTEGRÉ) dok su panelisti bili gđa. Shukrije Gashi (Partners Kosova), gđin. Ivan Novosel (Legalis – Kroaci) i gđin. Bekim Blakaj (Fond za Humanitarno pravo). Organizatori su bili gđa. Rinora Gojani (Kordinator – INTEGRÉ), gđica. Besarta Vasija (Fond za Humanitarno Pravo) i gđin. Korab Krasniqi (terenski kordinator). Posmatrači su bili: gđin. Abdullah Ferizi (Forum ZFD), gđin. Martin Quack (Forum ZFD), gđin. Avni Melenica (Udruženje porodica nestalih osoba “22 Maj”), gđin. Naser Lajqi (“Syri i Vizionit”) i gđin. Ylber Maxhuni (Youth Step). Veliki broj studenata učesnika kao i njihova aktivna participacija tokom raznih seansi konsultacije jesu glavni indikatori dobrog toka ove konsultacije.

Takoreči nijedan od učesnika Konsultacije nije imao nikakvo prethodno znanje o procesu suočavanja sa prošlošću i termu “Komisija o Istini”.

Sa posebnom pažnjom i tačnim informacijama, panelisti su dali potrebna objašnjenja u vezi sa celim procesom i u vezi inicijative o stvaranju Regionalne Komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim kršenjima ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji (REKOM).

Sa strane panelista gđa. Shukrije Gashi je bila odgovorna da priča o **Potrebama žrtava i društva na Kosovu**, gđin. Bekim Blakaj je pričao o **Iskustvima ostalih: Komisije za utvrđivanje činjenica o zločinima u prošlosti; Važnost i mehanizmi o utvrđivanju činjenica o prošlosti**, dok je gost iz Hrvatske, gđin. Ivan Novosel pričao o **Inicijativi o stvaranju REKOM-a: Istorijat inicijative o REKOM-u; Zašto REKOM?**.

Učesnicima je takođe pokazan jedan video snimak sa Javnim Svedočenjima Žrtava. Tokom celog procesa Konsultacije, učesnici su bili aktivni i uporni u primanju potrebnih informacija. Isto tako, učesnici su bili mnogo aktivni i u izražavanju njihovih mišljenja i predloga o posebnim temama u vezi suočavanja sa prošlošću i Inicijative REKOM.

Učesnici/Studenti su bili iz raznih gradova/sela Kosova i tokom diskusija su izložili i njihova lična iskustva ili iskustva iz njihovih sredina. Tokom otvorenih diskusija je primećen entuzijazam i potreba studenata za izražavanjem u vezi sa prošlošću.

Iako je Inicijativa REKOM bila nepoznata kao term i ideja za učesnike, zahvaljujući tačnim informacijama od strane panelista i otvorenim diskusijama o pitanjima i mišljenjima mladih, studenti su definitivno stvorili jasnu sliku u vezi važnosti suočavanja sa prošlošću i o inicijativi o stvaranju Regionalne Komisije o utvrđivanju činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim prekršajima ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji (REKOM).

Dinamične diskusije tokom konsultacija su donele razne predloge i zaključke, ne samo u vezi sa Komisijom nego i sa celim procesom suočavanja sa prošlošću, momentalnom situacijom ovih procesa na Kosovu, itd.

Učesnici Konsultacije su dali jasne indikacije organizatorima o potrebi otvorenih diskusija sa javnošću i potrebu za češćom organizacijom niza sličnih aktivnosti sa svim studentima/omladinom i građanima.

7. Zaključci konsultacija

Opšti zaključci sa konsultacija koji su dole navedeni, dobijeni su tokom procesa diskusija iz raznih seansa Konsultacija. Finalni zaključci biće doneti na osnovu transkripta i video zapisa.

Na osnovu mišljenja, predloga i diskusija studenata, opšti zaključci su:

- * Činjenice i dokazi dobijeni od organizacija, institucija i osoba da se adresuju na prava mesta za razmatranje i potrebno prosledovanje.
- * Neophodna saradnja sa EULEX-om o efektivnosti suda i procesima stvaranja REKOM-a.
- * Da se žrtve pravovremeno i stalno informišu o procesima koji su u neposrednoj vezi sa njihovim tragedijama.
- * Direktna komunikacija sa žrtvama o svim procesima suočavanja sa prošlošću i inicijativi stvaranja REKOM-a.
- * Eliminacija generalizacija i tendencija za ujednačenje posledica, potrebno za buduće procese.
- * Pristup informacijama/dokumentima iz državne arhive neophodnih za proces i za REKOM.
- * Da se vrši pritisak na institucije za potrebnu brigu (negu) o žrtvama da bi se dobila potrebna produktivnost i saradnja na procesu.
- * Pristup i posebni projekti sa medijama da bi se informacije širile u javnost.
- * Velika potreba o prosvetivanju i tačnoj informisanosti građana o procesu suočavanja sa prošlošću i inicijativi stvaranja Regionalne Komisije o utvrđivanju činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji (REKOM)
- * Identifikacija svih vrsta žrtava, neophodno za proces i REKOM.

* Posebnu prednost trebaju imati žrtve u godinama (starije osobe) da bi dobili svoja svedočenja pre funkcionalizacije REKOM-a.

* Potrebna realizacija i organizacija Memoriala u direktnoj saradnji sa žrtvama posebnih tragedija vezanih sa posebnim Memorijalom.

8. Sledeći koraci: priprema transkripta i videosnimaka

Na osnovu sporazuma sa Lokalnom Kordinatorkom za Konsultacije na Kosovu, gđica. Besarta Vasija, Fond za Humanitarno Pravo, je odgovorna o pripremi transkripta i videosnimka.

9. Aneks Izveštaja

Zajedno sa Izveštajem dostavljene su i:

- a. Lista učesnika
- b. Lista medija koje su pratile konsultacije i *press clipping*
- c. Slike sa konsultacija